PRIMARY PREVENTION OF CARDIOEMBOLIC STROKE IN ATRIAL FIBRILLATION AND THE ROLE OF ANTICOAGULANT THERAPY

Sultonmurodov Baxtiyorjon Davlatjon o‘g‘li

Third-Year Master’s Student in Neurology, Andijan State Medical Institute (ASMI)

Abstract

Atrial fibrillation is one of the major risk factors for cardioembolic stroke. In this arrhythmia, impaired effective atrial contraction leads to slower blood flow and an increased likelihood of thrombus formation. The aim of this thesis is to highlight the clinical significance of primary prevention of cardioembolic stroke and anticoagulant therapy in patients with atrial fibrillation. Preventive strategies place particular emphasis on the individual assessment of thromboembolic risk, consideration of patients’ comorbidities, and reduction of bleeding risk. According to current clinical guidelines, direct oral anticoagulants are preferred for most patients when indicated. However, the choice of medication depends on the condition of the heart valves, renal function, drug interactions, and other clinical factors.

Keywords

atrial fibrillation, cardioembolic stroke, primary prevention, anticoagulant therapy, thromboembolism, CHA_2DS_2-VA, bleeding risk.

BO‘LMACHALAR FIBRILLYATSIYASIDA KARDIOEMBOLIK INSULTNING BIRLAMCHI PROFILAKTIKASI VA ANTIKOAGULYANT TERAPIYANING O‘RNI

Sultonmurodov Baxtiyorjon Davlatjon o‘g‘li

ADTI Nevrologiyasi mutaxasisligi 3-kurs magistratura talabasi

Annotatsiya. Bo‘lmachalar fibrillyatsiyasi kardioembolik insult rivojlanishining muhim xavf omillaridan biri hisoblanadi. Ushbu aritmiyada bo‘lmachalarning samarali

qisqarishi buzilishi qon oqimining sekinlashishiga va tromb hosil bo‘lish ehtimolining ortishiga olib keladi. Mazkur tezisning maqsadi bo‘lmachalar fibrillyatsiyasi mavjud bemorlarda kardioembolik insultning birlamchi profilaktikasi va antikoagulyant terapiyaning klinik ahamiyatini yoritishdan iborat. Profilaktik yondashuvda tromboembolik xavfni individual baholash, bemorning hamroh kasalliklarini hisobga olish va qon ketish xavfini kamaytirish muhim o‘rin tutadi. Zamonaviy klinik tavsiyalarda ko‘rsatmalar mavjud bo‘lganda to‘g‘ridan-to‘g‘ri ta’sir qiluvchi oral antikoagulyantlar ko‘pchilik bemorlar uchun afzal hisoblanadi. Biroq preparat tanlovi yurak klapanlari holati, buyrak faoliyati, dori vositalarining o‘zaro ta’siri va boshqa klinik omillarga qarab belgilanadi.

Kalit so‘zlar: bo‘lmachalar fibrillyatsiyasi, kardioembolik insult, birlamchi profilaktika, antikoagulyant terapiya, tromboemboliya, CHA_2DS_2-VA, qon ketish xavfi.

Dolzarbligi

Bo‘lmachalar fibrillyatsiyasi yurak ritmining keng tarqalgan buzilishlaridan biri bo‘lib, tromboembolik asoratlar, jumladan, ishemik insult xavfining oshishi bilan bog‘liq. Yurak bo‘lmachalarining mexanik faoliyati buzilishi, ayniqsa chap bo‘lmacha quloqchasida qon oqimining sekinlashishi tromb hosil bo‘lishiga sharoit yaratishi mumkin. Hosil bo‘lgan trombning miya arteriyalariga embolizatsiyasi og‘ir nevrologik oqibatlarga olib keladi.

Maqsad

Bo‘lmachalar fibrillyatsiyasi bilan og‘rigan, ilgari insult yoki tranzitor ishemik xuruj o‘tkazmagan bemorlarda kardioembolik insultning birlamchi profilaktikasi va antikoagulyant terapiyaning ahamiyatini tahlil qilish.

Materiallar va usullar

Tezis bo‘lmachalar fibrillyatsiyasi va insult profilaktikasiga oid xalqaro klinik tavsiyalar hamda ilmiy adabiyotlarning narrativ tahliliga asoslangan. Tromboembolik

xavfni baholash, antikoagulyant preparatlarni tanlash va qon ketish xavfini nazorat qilish tamoyillari umumlashtirildi.

Natijalar va muhokama

Bo‘lmachalar fibrillyatsiyasida insult xavfi bemorning yoshi, arterial gipertenziya, qandli diabet, yurak yetishmovchiligi va boshqa klinik omillarga bog‘liq. Tromboembolik xavfni baholashda CHA_2DS_2-VASc shkalasi, shuningdek, 2024-yilgi Yevropa kardiologiya jamiyati tavsiyalarida qo‘llaniladigan CHA_2DS_2-VA yondashuvi muhim ahamiyatga ega.

Antikoagulyant terapiya bo‘lmachalar fibrillyatsiyasi bilan bog‘liq tromboembolik asoratlarning oldini olishning asosiy usullaridan biridir. Ko‘pchilik bemorlarda, tegishli klinik ko‘rsatmalar mavjud bo‘lsa, apiksaban, dabigatran, edoksaban yoki rivaroksaban kabi to‘g‘ridan-to‘g‘ri ta’sir qiluvchi oral antikoagulyantlar qo‘llanishi mumkin. Mexanik yurak klapanlari yoki o‘rta-og‘ir darajadagi revmatik mitral stenoz mavjud bemorlarda esa vitamin K antagonistlari, jumladan, varfarin afzal bo‘lishi mumkin.

Antikoagulyant tanlashda buyrak faoliyati, bemorning yoshi, tana vazni, qon ketish tarixi va boshqa dori vositalari bilan o‘zaro ta’sir hisobga olinadi. Qon ketish xavfini baholash va o‘zgartirilishi mumkin bo‘lgan xavf omillarini korreksiya qilish davolash xavfsizligini oshiradi. Aspirin esa, alohida ko‘rsatma bo‘lmaganida, bo‘lmachalar fibrillyatsiyasida antikoagulyant terapiyaning o‘rnini bosa olmaydi.

Birlamchi profilaktikaning boshqa muhim yo‘nalishlariga arterial bosimni nazorat qilish, qandli diabet va dislipidemiyani davolash, chekishni to‘xtatish, jismoniy faollikni oshirish hamda bemorning davolanishga rioya qilishini ta’minlash kiradi.

Xulosa

Bo‘lmachalar fibrillyatsiyasi bilan og‘rigan bemorlarda kardioembolik insultning birlamchi profilaktikasi individual tromboembolik xavfni baholash va tegishli bemorlarda antikoagulyant terapiyani qo‘llashga asoslanadi. Preparat tanlashda qon

ketish xavfi, buyrak faoliyati va yurak klapanlari holatini hisobga olish zarur. Antikoagulyant terapiyani yurak-qon tomir xavf omillarini nazorat qilish va muntazam klinik kuzatuv bilan birlashtirish insultning oldini olish strategiyasining muhim tarkibiy qismidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Van Gelder, I. C., et al. (2024). 2024 ESC Guidelines for the management of atrial fibrillation developed in collaboration with the European Association for Cardio-Thoracic Surgery (EACTS). *European Heart Journal, 45*(36), 3314–3414. https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehae176

2. Joglar, J. A., et al. (2024). 2023 ACC/AHA/ACCP/HRS Guideline for the Diagnosis and Management of Atrial Fibrillation. *Circulation, 149*, e1–e156. https://doi.org/10.1161/CIR.0000000000001193

3. Hart, R. G., Pearce, L. A., & Aguilar, M. I. (2007). Meta-analysis: Antithrombotic therapy to prevent stroke in patients who have nonvalvular atrial fibrillation. *Annals of Internal Medicine, 146*(12), 857–867. https://doi.org/10.7326/0003-4819-146-12-200706190-00007